

N:o 59.

Ank. till Riksd. kansli den 23 april 1895, kl. 3 e. m.

Utlåtande, angående beräkningen af statsverkets ordinarie inkomster.

(I. A.)

1:o) Sedan samtliga de till Riksdagens pröfning framlagda förslag, hvilka kunnat hafva inflytande på beräkningen af statsverkets ordinarie inkomster, blifvit af Riksdagen afgjorda, har statsutskottet till behandling förehaft Kongl. Maj:ts proposition angående statsverkets tillstånd och behof, i hvad densamma rör inkomstberäkningen; och får utskottet, jemlikt 53 § regeringsformen och 39 § riksdagsordningen, härmed för Riksdagen uppgifva och föreslå de belopp, hvartill de *ordinarie inkomsterna* under nästkommande statsregleringsperiod anses kunna upptagas.

Med hänvisande till den utredning beträffande beräkningen af hvarje särskild inkomsttitel, som i statskontorets vid statsrådsprotokollet öfver finansärenden den 14 januari 1895 fogade berättelse af den 11 december nästlidet år om statsverkets inkomster under näst föregående år jemte förslag till deras beräkande vid föreliggande statsreglering finnes meddelad, får utskottet här nedan omförmåla de inkomsttitlar, öfver hvilka särskildt yttrande ansetts böra afgifvas.

Grundskatt. Beträffande denna inkomsttitel har herr statsministern och chefen för finansdepartementet till förenämnda statsrådsprotokoll erinrat, att Kongl. Maj:t redan den 2 december 1892 anbefalt kammarkollegium och statskontoret att afgifva yttrande, huruvida i ett eller annat afseende hinder kunde anses möta för uteslutande ur så väl jordeböcker som riksstat och öfriga statsverkets räkenskaper af sådana grund-

skattebelopp, som inginge i den å riksstatens inkomstsida upptagna titeln grundskatt, men åter affördes såsom »friheter» under vederbörande utgiftstitlar å riksstatens utgiftssida, så hade, enligt embetsverkens hemställan i utlåtande af den 28 december 1892 och på grund af 1893 års Riksdags beslut, de för rustning och rotering frinjutna grundskattebeloppen blifvit ur riksstaten för år 1894 uteslutna, hvarefter samma grundskattebelopp, på grund af kongl. brefvet den 15 september 1893, från och med år 1894 afförts jemväl ur jordeböcker och statsverkets räkenskaper. Från dessa åtgärder hade emellertid, enligt kammarkollegii och statskontorets hemställan, tills vidare undantagits tillgiftsräntorna i Södra Möre härad, utgörande 2,565 kronor 89 öre. Dessa tillgiftsräntor hade icke ansetts kunna, i likhet med hvad som skett med augmentsräntorna, indragas till statsverket, utan borde fortfarande kvarstå såsom anordnade, men tillgiftsräntegifvarne hade likväl ej för dessa räntor kommit i åtnjutande af motsvarande lindring, som genom lagen den 5 juni 1885 angående lindring i rustnings- och roteringsbesvären beredts vederbörande rust- och rotehållare. Hos Kongl. Maj:t hade emellertid åtskilliga tillgiftsräntegifvare gjort ansökning om dylik lindring, och ansågo embetsverken, att i afbidan på detta till kammarkollegii utlåtande remitterade ärendes pröfning, i samband hvarmed förhållandet mellan tillgiftsräntegifvare och tillgiftsräntetagare äfven i andra afseenden kunde antagas blifva ordnad, tillgiftsräntorna fortfarande borde kvarstå såsom anordnade.

I följd häraf kvarstode ännu i riksstaten under femte hufvudtiteln såsom båtsmansindelningen tillkommande friheter nyssberörda belopp i tillgiftsräntor med i rundt tal 2,600 kronor.

Numera hade emellertid Kongl. Maj:t, sedan kammarkollegium den 11 december 1893 afgifvit det från kollegium infordrade utlåtandet i frågan, i öfverensstämmelse med kollegii hemställan den 18 maj 1894 dels förklarar tillgiftsgifvarne vid båtsmanshållet inom Södra Möre härad berättigade att af tillgiftstagarne återbekomma 30 procent af hvad de från och med 1886 i tillgiftspenningar efter öfverenskommet värde å en båtsmansrustning erlagt, dels ock, med förklarande att hvad i kongl. brefven den 13 december 1825 och den 20 december 1836 förordnats angående bestämmandet af ett visst värde å en båtsmansrustning icke vidare skall tillämpas, förordnat, att tillgiftsgifvarne skulle hädanefter erlägga tillgiftspenningarne till rusthållsstammarne med beräkning för tiden intill år 1900 af det i lagen af den 5 juni 1885 bestämda uppskattningsvärde af 100 kronor å ett båtsmansrusthåll och derefter af det uppskattningsvärde, som enligt § 3 i samma lag kunde varda bestämdt, samt att de vid erläggande af dessa tillgiftspenningar egde tillgodonjuta

på dem belöpande andel af den lindring i rustningsbesväret, som nämnda lag stadgade. Med erinran att det i jordeboken kvarstående belopp af tillgiftsräntor, sammanlagdt 2,565 kronor 89 öre, endast utgjorde tillgiftsräntorna af de hemman som icke voro rusthållsstammar, hade kammarkollegium i sitt nyss omförmälda utlåtande af den 11 december 1893, att då således en stor del af tillgiftsräntorna, eller de som utginge af rusthållsstammar, redan blifvit från riksstaten afförda, äfven ofvan berörda 2,600 kronor måtte ur riksstaten afföras, i hvilket fall något hinder ej mötte för tillgiftsräntornas uteslutande från jordeboken och räkenskaperna. I infordradt utlåtande af den 11 juni 1894 hade statskontoret hemställt, att detta kammarkollegii förslag måtte godkännas.

Med afseende å hvad sålunda förekommit, hade departementschefen efter samråd med chefen för sjöförsvarsdepartementet hemställt, att det å femte hufvudtiteln under anslagsrubriken »båtsmansindelningen, indelning och dermed jemförlig anvisning, på förslag» uppförda belopp af friheter, 2,600 kronor, måtte från och med år 1896 i riksstaten uteslutas och såsom följd deraf den beräknade inkomsten af grundskatten i motsvarande mån minskas; och borde i öfverensstämmelse härmed det sålunda ur riksstaten uteslutna grundskattebeloppet jemväl uteslutas ur jordeböcker och statsverkets samtliga räkenskaper.

Inkomsttiteln grundskatt hade af statskontoret, med iakttagande af den afskrifning å skatten, som jemlikt lagen den 2 december 1892 skulle under år 1896 ega rum, beräknats till 1,908,000 kronor. Om detta belopp minskades med summan af de tillgiftsräntor, som nu borde ur riksstaten uteslutas, eller 2,600 kronor, utgjorde återstoden i jemnt tusental 1,905,000 kronor, med hvilket belopp Kongl. Maj:t föreslagit att förevarande inkomsttitel måtte i riksstaten för år 1896 upptagas.

Då Riksdagen vid fråga om regleringen af utgifterna under riksstatens femte hufvudtitel i enlighet med Kongl. Maj:ts af utskottet förordade förslag beslutit, att det å anslaget till båtmansindelningen under rubriken »indelning och dermed jemförlig anvisning, på förslag: friheter» uppförda belopp 2,600 kronor skall ur riksstaten uteslutas, följer häraf att, på sätt Kongl. Maj:t föreslagit, en motsvarande minskning i den beräknade inkomsten af grundskatter må ega rum; och då utskottet ej heller i öfrigt haft något att erinra mot Kongl. Maj:ts beräkning af denna inkomsttitel, har utskottet, lika med Kongl. Maj:t, ansett den samma böra i riksstaten för år 1896 upptagas till 1,905,000 kronor.

Tillfälliga rotevakansafgifter. Denna inkomsttitel är i riksstaten för år 1895 upptagen med 52,000 kronor.

Enligt hvad i statsrådsprotokollet meddelas, innefattas i denna in-

komstittel, bland annat, de vid början af år 1878 till statsverket tills vidare indragna afgifterna af åtskilliga till underofficerares aflöning förut anslagna vakanta rusthåll och rotar. Dessa vakansafgifter skulle enligt lagen af den 2 december 1892 från och med år 1896 minskas med 10 procent af deras enligt berörda lag för lindringens beräknande bestämda värden. Om från förevarande inkomstittel för år 1895 beräknade belopp, 52,000 kronor, droges nyssberörda minskning, utgörande, enligt hvad statskontoret i sin berättelse angående statsverkets inkomster uppgifvit, 7,441 kronor 35 öre eller i rundt tal 8,000 kronor, skulle inkomstiteln för år 1896 uppgå till 44,000 kronor.

Beträffande ifrågavarande inkomstittel erinras till förenämnda statsrådsprotokoll, hurusom Kongl. Maj:t till 1894 års Riksdag afgaf förslag om en förhöjning i beräkningen af inkomstiteln med 98,000 kronor, motsvarande sammanlagda beloppet af vakansafgifterna af de rusthåll och rotar, som på grund af den vid 1892 års urtima riksdag beslutade omorganisation af indelta kavalleriet och infanteriet komme att sättas på vakans, äfvensom att i sammanhang dermed anslagen till det icke garnisonerade infanteriets befälsaflöning och till det icke garnisonerade infanteriets och kavalleriets vapenöfningar måtte med motsvarande belopp ökas. Hvad Kongl. Maj:t sålunda föreslagit blef emellertid icke af Riksdagen bifallet. Under erinran att 1893 års Riksdag bemyndigat Kongl. Maj:t att tills vidare och intill dess annorlunda kunde varda bestämdt låta, i den mån den vid 1892 års urtima riksdag beslutade nedläggning komme till stånd, af anslaget till lindring i rustnings- och roteringsbesvären årligen tillhandahålla arméförvaltningen ett mot vakansafgifterna för de vakanssatta rote- och rusthållsnumren svarande belopp, att af arméförvaltningen användas till bestridande af kostnaderna för den förbättrade härordningens genomförande, anförde beträffande denna fråga Riksdagen i skrifvelse af den 9 maj 1894 angående regleringen af utgifterna under riksstatens fjerde hufvudtitel, att, om Kongl. Maj:ts förslag att höja ofvanberörda två anslag å fjerde hufvudtiteln med sammanlagdt 98,000 kronor skulle hafva af Riksdagen bifallits, deraf skulle hafva blifvit en följd, att Kongl. Maj:t skulle för det angifna ändamålet kunnat disponera *dels* hela beloppet af vakansafgifterna för ifrågavarande rusthåll och rotar, eller 196,000 kronor, att tillhandahållas från anslaget till lindring i rustnings- och roteringsbesvären, *dels ock* 98,000 kronor, hvarmed Kongl. Maj:t föreslagit, att anslagen till det icke garnisonerade infanteriets befälsaflöning och till det icke garnisonerade infanteriets och kavalleriets vapenöfningar skulle ökas. Härtill komme, att i den ordning, som afskrifningen fortginge, skulle, om icke saken under tiden

fullständigt ordnades, nyssnämnda belopp, 98,000 kronor, komma att minskas med en femtedel för hvartera af åren 1896, 1898, 1900, 1902 och 1904 för att, sedan afskrifningen blifvit fullbordad, vara försvunnet. Vidare kunde anmärkas, att beloppet, 98,000 kronor, endast närmelsevis motsvarade det belopp, som af ofvan angifna anledning borde komma fjerde hufvudtiteln till godo, i det att det utgjorde värdet, minskadt med femtio procent, af belöpande vakansafgifter dels för de under 1893 och 1894 vakanssatta 516 rusthåll och rotar vid infanteriet, dels ock för de 348 rusthållsnummer vid de skånska indelta kavalleriregementena, hvilka år 1895 kunde antagas vara vakanssatta, hvaremot ingen norm angifvits för vakanssättningen vid Jemtlands hästjägarecorps.

I sin ofvanberörda berättelse angående statsverkets inkomster hade nu statskontoret hemställt, att, då ifrågavarande vakansafgifter syntes böra, i likhet med öfriga till statsverket ingående dylika afgifter, i riksstaten upptagas, förnyadt förslag i ämnet måtte till Riksdagen aflåtas; och hade statskontoret beräknat summan af de vakansafgifter, med hvilkas belopp inkomsttiteln tillfälliga rotevakansafgifter borde ökas, till 109,840 kronor eller i jemnt tal 110,000 kronor. Lades härtil de slag af statsinkomster, som i öfrigt borde upptagas under förevarande rubrik, enligt hvad ofvan blifvit förmäldt, utgörande 44,000 kronor, skulle inkomsttiteln i sin helhet uppgå till 154,000 kronor. I sammanhang härmed hade statskontoret hemställt, att det å fjerde hufvudtiteln uppförda anslaget till lindring i rustnings- och roteringsbesvären måtte ökas med sammanlagda beloppet af de oafkortade vakansafgifter, som enligt 1892 års urtima Riksdags beslut skulle arméförvaltningen från detta anslag tillhandahållas och hvilka afgifter uppginge till 274,600 kronor.

Genom den af statskontoret sålunda föreslagna anordning skulle, enligt hvad departementschefen vidare anför, visserligen till väsentlig del undanrödjas de anmärkingar, som af nästlidet års Riksdag framställdes mot det af Kongl. Maj:t då framlagda förslaget om de ifrågavarande vakansafgifternas upptagande i riksstaten, men då på uppdrag af Kongl. Maj:t uppgjorts förslag till den förändrade uppställning af riksstatsens fjerde hufvudtitel, som, sedan de för förbättrade härordningen erforderliga anslag blifvit af Riksdagen beviljade, kunde anses nödig och i öfrigt lämplig och detta förslag af chefen för landtförsvarsdepartementet funnits vara af beskaffenhet att böra läggas till grund för den framställning, som till 1896 års Riksdag borde aflåtas rörande anslagen under fjerde hufvudtiteln för år 1897 eller det år, hvarunder den vid 1892 års urtima riksdag beslutade förbättrade härordning enligt samma Riksdags beslut skulle vara genomförd och då således vid 1896 års

riksdag en revision af fjerde hufvudtitelns uppställning komme att ega rum, ansåge departementschefen det definitiva ordnandet af frågan rörande sättet för de nu ifrågavarande vakansafgifternas upptagande i riksstaten äfven utan olägenhet kunna intill dess anstå. Efter samråd med chefen för landtförsvarsdepartementet hemställde derföre departementschefen att inkomsttiteln tillfälliga rotevakansafgifter måtte för år 1896 upptagas allenast med det belopp, 44,000 kronor, hvartill densamma, då hänsyn icke toges till vakansafgifterna för de enligt 1892 års beslut vakanssatta rote- och rusthållen, af statskontoret beräknats uppgå.

Med afseende å hvad sålunda blifvit anfördt anser utskottet ifrågavarande inkomsttitel böra, på sätt Kongl. Maj:t föreslagit, i riksstaten för år 1896 upptagas till 44,000 kronor.

Mantalspenningarne. Under erinran, att Riksdagen, i enlighet med utskottets hemställan i utlåtande n:o 39, afslagit inom Riksdagen väckta förslag om mantalspenningarnas afskaffande, får utskottet förorda, att denna inkomsttitel må, på sätt Kongl. Maj:t hemställt, beräknas till enahanda belopp, hvarmed densamma i nästlidet och innevarande års riksstater upptagits, eller till 665,000 kronor.

Telegrafmedlen. Beträffande telegrafmedlen hade telegrafstyrelsen i en till Kongl. Maj:t aflåten skrifvelse af den 20 november 1894 anført, att inkomsten af telegramportomedel år 1893, hvilken inkomst på förhand beräknats till 1,350,000 kronor, enligt den afslutade räkenskapen uppgått till 1,380,874 kronor 96 öre, hvartill komme ett ytterligare belopp af 38,834 kronor 18 öre under åtskilliga andra inkomstitlar såsom registrering af telegramadresser, hyres- och andra underhållsbidrag från kommuner och enskilde, ersättning från statens och enskilda jernvägar för begagnande af telegrafstolpar gemensamt med telegrafverket m. m., så att hela uppboriden af telegrafmedel för nämnda år uppgått till 1,419,709 kronor 14 öre. Telegramportoinkomsten för år 1894, hvilken likaledes på förhand blifvit förslagsvis beräknad till 1,370,000 kronor, ansåges af telegrafstyrelsen, med ledning af redan kända förhållanden, icke kunna antagas uppnå det beräknade beloppet. Inkomsterna af telegramportomedel under årets tre första kvartal understege nemligen, enligt de inkomna räkenskaperna, motsvarande inkomster under samma kvartal år 1893 med omkring 60,000 kronor. Det vore alltså antagligt, att portoinkomsten för hela år 1894 skulle med omkring 80,000 kronor understiga inkomsten år 1893 och således uppgå till allenast omkring 1,300,000 kronor. Denna väsentliga nedgång berodde till stor del på minskning i den inrikes telegramvexlingen till följd af de ökade telefonförbindelserna. Men att jemväl de tryckta konjunkturerna på de flesta affärsområden

kraftigt bidroge till minskningen framginge deraf, att inkomsten jemväl af den utländska telegramtrafiken under år 1894 sjunkit, i det att denna inkomst under årets tre första kvartal varit i det närmaste 2,5 procent lägre än motsvarande inkomst under samma kvartal år 1893.

Telegrafstyrelsen hade vidare framhållit, att, om det än kunde antagas, att inkomsterna af telegraphportomedel skulle komma att under år 1895 sjunka ännu något ytterligare, finnes dock ingen anledning att antaga, att den minskning, som orsakades af de tryckta tiderna, skulle fortgå längre än till och med år 1895. De vid telegrafstyrelsens årsberättelser fogade grafiska framställningar visade nemligen, att icke vid något tillfälle minskningen i inkomster fortgått i mer än fyra år, och då den nu pågående minskningen börjat med år 1892, hade telegrafstyrelsen funnit det antagligt, att densamma skulle upphöra med år 1895, så att för år 1896 en stegring åtminstone till 1894 års läge kunde vara att påräkna. Då under år 1895 icke förestode några afsevärda nya telefonanläggningar utmed telegraflinierna, kunde icke heller telefontrafiken antagas komma att för sin del bringa telegramvexlingen att lemna sämre resultat år 1896 än år 1894.

På grund häraf hade telegrafstyrelsen ansett sig med fog kunna antaga, att inkomsten af telegraphportomedlen under år 1896 skulle ställa sig ungefär lika med motsvarande inkomst år 1894 och således kunna beräknas till 1,300,000 kronor. Dertill komme inkomster af registrering af telegramadresser, af hyres- och andra underhållsbidrag från kommuner och enskilde, af ersättning från statens och enskilda jernvägar för begagnande af telegrafstolpar gemensamt med telegrafverket m. m., hvilka inkomster under en följd af år vexlat mellan 35,000 och 38,000 kronor och således syntes kunna beräknas till 35,000 kronor under år 1896.

Telegrafstyrelsen hade derföre hemställt, att telegrafverkets inkomster af telegraphmedel måtte vid uppgörandet af statsregleringen för år 1896 beräknas till 1,335,000 kronor.

I enlighet med denna telegrafstyrelsens af statskontoret biträdda hemställan, har Kongl. Maj:t beräknat telegraphmedlen till sistnämnda belopp; och instämmer utskottet i denna beräkning.

På grund af hvad sålunda förekommit och då hvad Kongl. Maj:t i öfrigt föreslagit i afseende å beräkningen af statsverkets ifrågavarande inkomster icke heller gifvit anledning till någon erinran från utskottets sida, får utskottet hemställa,

att statsverkets inkomster för år 1896 må beräknas på följande sätt.

Grundskatt	kronor	1,905,000. —
Kyrkotionde.....	”	250,000: —
Kavalleriregementenas hästvakansspanmål	”	270,000: —
Afgifter för persedelunderhållet vid rusthållsinfanteriet ...	”	51,000: —
Trosspassevolansafgift	”	19,000: —
Tillfälliga rotevakansafgifter ...	”	44,000: —
Soldatvakansafgift	”	56,000: —
Båtsmansvakansafgift	”	200,000: —
Arrendemedel.....	”	2,400,000: —
Mantalspenningar	”	665,000: —
Bötesmedel	”	250,000: —
Kontrollstämpelmedel	”	25,000: —
Fyr- och båkmedel	”	1,400,000: —
Telegrafmedel	”	1,335,000: —
Jernvägstrafikmedel	”	7,200,000: —
Skogsmedel.....	”	2,900,000: —
Extra uppbörd	”	100,000: —
Summa kronor		19,070,000: —

2:o) I propositionen angående statsverkets tillstånd och behof har Kongl. Maj:t i sammanhang med beräkningen af förenämnda inkomster samt af de extra ordinarie inkomsterna eller *bevillningarna*, rörande hvilkas belopp det ej tillkommer statsutskottet att ingå i pröfning, föreslagit, att *riksbankens vinst* för år 1894, i rundt tal utgörande 2,600,000 kronor, måtte för statsverkets behof anvisas till utbetalning vid den tid under år 1896, som af Riksdagen komme att bestämmas. Berörda förslag, deröfver bankoutskottet afgifvit yttrande, har af Riksdagen på det sätt bifallits, att Riksdagen beslutit, att af riksbankens för år 1894 bokförda vinst ett belopp af 2,340,000 kronor skall öfverlemnas till statsverket och återstoden, eller 263,187 kronor 21 öre, för riksbanken bibehållas.

Vidare har Kongl. Maj:t föreslagit, att såsom tillgång vid förevarande statsreglering må beräknas och användas öfverskott å statsregleringarna för föregående år med 674,000 kronor.

Tabell öfver statsverkets ordinarie inkomster.

Statskontoret beräknat för 1896.			Statsutskottets förslag för 1896.	
Kronor.	ö.		Kronor.	ö.
1,908,000		Grundskatt	1,905,000	
250,000		Kyrkotionde	250,000	
270,000		Kavalleriregementenas hästvakansspanmål	270,000	
51,000		Afgifter för persedelunderhållet vid rusthålls- infanteriet	51,000	
19,000		Trosspassevolansafgift	19,000	
154,000		Tillfälliga rotevakansafgifter	44,000	
56,000		Soldatvakansafgift	56,000	
200,000		Båtsmansvakansafgift	200,000	
2,400,000		Arrendemedel	2,400,000	
665,000		Mantalspenningar	665,000	
250,000		Bötesmedel	250,000	
25,000		Kontrollstämpelmedel	25,000	
1,400,000		Fyr- och båkmedel	1,400,000	
1,335,000		Telegrafmedel	1,335,000	
7,200,000		Jernvägstrafikmedel	7,200,000	
2,900,000		Skogsmedel	2,900,000	
100,000		Extra uppbörd	100,000	
S:a 19,183,000			Summa 19,070,000	